

Dopis pro Felici

Kristýna Ziková

O čem jsou Kafkovy *Dopisy Felici*? O Felici, nebo o Kafkovi?

Dílo s názvem *Dopis pro Felici* (2026) je instalací zhotovenou Williamem Kentridgem speciálně pro výstavu *The Battle Between Yes and No* v pražské Kunsthalle. Vychází z dopisů, které psal Franz Kafka své snoubence Felici Bauer. Zasnoubení spolu byli hned dvakrát; v obou případech však byly zasnuby odvolány. A přesto se jeho dopisy dochovaly právě zásluhou Bauer, která je odnesla do nakladatelství, které je následně vydalo.

Kentridge nás za doprovodu hudebních tónů, úderů psacího stroje a animovaných ukázek vtahuje do desátých a dvacátých let 20. století, kdy si Felice Bauer a Franz Kafka začali vyměňovat dopisy. Tu vidíme Bauer a Kafku tancující bok po boku, tu jednoho či druhého o samotě; zatímco Kafka je však všem dobře znám, obraz Bauer se skládá pouze ze slov nebo útržků vět, které jí Kafka věnoval. Kentridge nás tak vede k otázkám: kým tedy Felice vlastně byla? Lépe řečeno, dozvídáme se prostřednictvím této expozice spíše o Kafkovi jako o autorovi dopisů, nebo o Felici, která je dostávala?

Kafka je vnímán jako literární génius, není tedy divu, že i dopisy adresované Bauer jsou vnímány jako *jeho* brilantní výtvar. Bauer je vyhrazena role pasivní příjemkyně dopisů, múzy či osoby, která si vždy vyslechla jeho strasti. Bauer však žádnou pasivní perspektivou nebyla. I ona byla subjektem; i ona psala dopisy Kafkovi.

Co kdyby se ale dochovala i její část dopisů? Nahlíželi bychom na ně jako na stejně důležité? Nebo bychom stále upřednostňovali génia Kafku?

Představme si, že se píše rok 1990 a na knižním trhu se objevuje kniha s názvem *Dopisy Kafkovi*. Jako autorka je uvedena Felice Bauer. Jelikož byla její část dopisů považována za spálenou, kniha ihned budí pozornost. Kafkův monolog se náhle mění na dialog. Na první pohled by se asi nic nezměnilo: zakořeněný kult literárního génia by z hlasu Bauer učinil pouhý materiál sloužící k lepšímu porozumění Kafkově tvorbě. A přece by tyto dopisy mohly něčím pohnout, přinejmenším naším svědomím: jako akt či jako výčitka poukazující na odlišnou míru důležitosti, kterou dějiny umění ženským hlasům tradičně přisuzovaly.